

APSTIPRINU

Ludzas novada pašvaldība

Nierzas (Nirzas) ezera zivsaimnieciskās ekspluatācijas noteikumi

SASKAŅOTS

Pārtikas drošības, dzīvnieku veselības un vides
zinātniskais institūts "BIOR"

SASKAŅOTS

Valsts vides dienests

Rīga, 2022

1. Ūdenstilpes raksturojums

Nierzas (Nirzas) ezers (ūdenstilpes kods 68108) atrodas Ludzas novada teritorijā ($27^{\circ} 54' 05'' / 56^{\circ} 23' 24''$).

Saskaņā ar Civillikuma I Pielikumu Nierzas ezers pieder pie publiskajiem ūdeņiem.

Ezera ūdens virsmas platība ir 552 ha (V/U "Meliorprojekts" 1999. gada dati), maksimālais dziļums – 21,0 m, vidējais – 8,2 m (Valsts meliorācijas projektēšanas institūta 1973. gada dati).

Nierzas ezers ir caurtekošs. Tajā ietek Raipoles upīte, kā arī vēl dažas nelielas ūdensteces. No ezera iztek Diukšupeite uz Leidiukšņa ezeru. Tālākā notece caur Leidiukšņu, Zurzu, Vidējo un Pildas ezeru, Pildu (Iļžu), Lielo Ludzas ezeru, Ludzu, Veļīkaju, Pleskavas, Peipusa ezeru un Narvu uz Narvas līci.

Ezera grunts pārsvarā dūņaina, vietām smilšaina un nedaudz akmeņaina.

Viršūdens aizaugums, ko veido niedres, meldri, kosas, vilkvālītes un citi ūdensaugi, novērtēts ap 5% no ezera ūdens virsmas platības.

Nierzas ezers pieder pie vāji eitrofa tipa ezeriem, kam nav raksturīga augsta potenciālā zivju produktivitāte.

Ezera piekrastē intensīva saimnieciska darbība nenotiek. Krastmala apaugusi ar kokiem un krūmiem, tālāk pļavas, vietām – mežs. Pie ezera atrodas Nirzas ciems, kā arī viesu nams "Zirga smaids". Kopumā ezera ūdens kvalitāte atbilst zivsaimniecības vajadzībām.

Saskaņā ar Ludzas novada Teritorijas plānojuma 2013.–2024. gadam grozījumiem Nierzas ezeram lauku teritorijā aizsargjoslas platums ir 300 m, bet ciema teritorijā 10 m.

Saskaņā ar Zvejniecības likumu ap ezera krastu noteikta 10 m plata tauvas josla, ko zvejnieki un makšķernieki drīkst izmantot, pārvietojoties gar

krastu, bet citām ar zvejniecību saistītām vajadzībām to var izmantot pēc saskaņošanas ar zemes īpašnieku.

2. Ihtiofauna

No 13.07.2021. līdz 14.07.2021. Nierzas ezerā tika veikta kontrolzveja, izmantojot tīklus ar linuma acu izmēru 8, 13, 14, 15, 18, 20, 25, 27, 30, 33, 35, 40, 45, 50, 60 un 70 mm, zivju mazuļu vadu (linuma acu izmērs āmī – 5 mm) un vēžu murdus.

2021. gada kontrolzvejā Nierzas ezerā tika konstatētas 13 zivju sugas: repsis *Coregonus albula*, līdaka *Esox lucius*, plaudis *Abramis brama*, plicis *Blicca bjoerkna*, rauda *Rutilus rutilus*, rudulis *Scardinius erythrophthalmus*, līnis *Tinca tinca*, sudrabkarūsa *Carassius gibelio*, vīķe *Alburnus alburnus*, asaris *Perca fluviatilis*, ķīsis *Gymnocephalus cernua*, vēdzele *Lota lota* un akmeņgrauzis *Cobitis taenia*.

Ar 8 – 18 mm tīkliem noķertas piecu sugu zivis, no kurām pēc skaita: raudas – 69%, vīķes – 15%, asari – 10%, pliči – 3% un ķīši – 3%.

Ar 20 – 35 mm tīkliem noķertas astoņu sugu zivis, no kurām pēc skaita: repši – 53%, asari – 14%, raudas – 13%, pliči – 9%, ķīši – 6%, līdakas – 2%, ruduļi – 2% un vēdzeles – 1%.

Ar 40 – 70 mm tīkliem noķertas četru sugu zivis, no kurām pēc skaita: plauži – 61%, asari – 23%, līni – 8% un sudrabkarūsas – 8%.

Ar mazuļu vadu noķertas divu sugu zivis: asaris un akmeņgrauzis.

Ar vēžu murdiem vēži netika noķerti.

Nierzas ezerā ihtioloģiskie pētījumi veikti arī iepriekšējos gados. Tā zivju aizsardzības inspekcijas darbinieki septiņdesmitajos – astoņdesmitajos gados konstatējuši sešas zivju sugas: repsis, līdaka, plicis, rauda, asaris un ķīsis. Valsts zivsaimniecības pārvaldes Iekšējo ūdeņu problēmu laboratorijas Latgales iekšējo ūdeņu izpētes stacijas 1994. gadā veiktajā kontrolzvejā un

vada zvejas analīzē konstatētas deviņas zivju sugas: repsis, līdaka, plaudis, plicis, rauda, vīķe, zandarts, asaris un ķīsis, kā arī platspīļu vēzis. Latvijas Zivsaimniecības pētniecības institūta darbinieki 1998. gadā konstatējuši 12 zivju sugas: repsis, līdaka, plaudis, plicis, rauda, rudulis, līnis, vīķe, asaris, ķīsis, akmeņgrauzis un pīkste, kā arī platspīļu vēzi.

Pēc piecdesmito gadu datiem ezerā bijušas sastopamas 13 zivju sugas: repsis, līdaka, plaudis, plicis, rauda, rudulis, līnis, karūsa, ālants, vīķe, asaris, ķīsis un vēdzele, kā arī vēži.

Nozvejas statistikā no 1952. gada līdz 2021. gadam pieminētas 15 zivju sugas: repsis, līdaka, plaudis, plicis, rauda, rudulis, līnis, karūsa, karpa, ālants, vīķe, zandarts, asaris, ķīsis un vēdzele.

Nierzas ezerā ielaisti sekojošu zivju sugu kāpuri un mazuļi: līdakas (1964., 1965., 1979., 1982., 1986., 2003., 2013.-2015., 2017.), plauži (1988., 1989., 1991.) un zandarti (1991.).

3. Ezera līdzšinējā zivsaimnieciskā izmantošana

Nierzas ezers apzvejots no 1952. gada līdz 2021. gadam. No 1952. gada līdz 1989. gadam ezers bija nodots lietošanā valsts zivsaimniecībai, bet no 1996. gada līdz 1998. gadam bija iznomāts Ludzas rajona patērētāju biedrības sagādes un ražošanas apvienībai.

Oficiāli reģistrētā nozveja piecdesmitajos gados svārstījies no 1607 kg līdz 5056 kg (vidēji – 2564 kg) gadā (1.tab.) ar vidējo produktivitāti 4,7 kg no hektāra (2.tab.), sešdesmitajos gados – no 1398 kg līdz 4576 kg (vidēji – 2648 kg) gadā vai 4,8 kg/ha, septiņdesmitajos gados – no 127 kg līdz 4529 kg (vidēji – 1424 kg) gadā vai 2,6 kg/ha, astoņdesmitajos gados – no 65 kg līdz 4217 kg (vidēji – 1836 kg) gadā vai 3,3 kg/ha, deviņdesmitajos gados – no 159 kg līdz 2981 kg (vidēji – 1873 kg) gadā vai 3,4 kg/ha, no 2001. gada līdz 2009. gadam – no 34 kg līdz 413 kg (vidēji – 146 kg) gadā

vai 0,2 kg/ha un no 2010. gada līdz 2021. gadam – no 2 kg līdz 763 kg (vidēji – 248 kg) gadā vai 0,4 kg/ha. Nozvejas svārstības galvenokārt skaidrojamas ar izmaiņām zvejas intensitātē.

4. Zivju krājumu raksturojums

No 1952. gada līdz 2021. gadam vidējā zivsaimnieciskā produktivitāte bijusi samērā zema – 2,8 kg/ha. Nozvejas pamatmasu veidoja raudas un līdakas. Abām minētajām sugām šajos gados vidējā produktivitāte ir attiecīgi 1,1 kg/ha un 0,5 kg/ha, atsevišķos gados sasniedzot: raudām – 6,2 kg/ha un līdakām – 1,7 kg/ha. Pārējo sugu zivis tika nozvejotas neregulāri vai ļoti maz.

2021. gada kontrolzvejā ar 20 – 35 mm tīkliem noķertas astoņu sugu zivis, no kurām pēc masas: repši – 34%, asari – 27%, raudas – 16%, pliči – 10%, līdakas – 8%, ruduļi – 2%, ķīši – 2% un vēdzeles – 1%. Ar 40 – 70 mm tīkliem noķertas četru sugu zivis, no kurām pēc masas: plauži – 63%, asari – 18%, sudrabkarūsas – 12% un līņi – 7%.

Kopumā, spriežot pēc kontrolzvejas rezultātiem, Nierzas ezera zivju krājumu pamatmasu veido plauži, asari, repši, raudas un pliči, mazāk ir līdaku, ruduļu, līņu un sudrabkarūsu. Kontrolzvejā uz 15 m garu tīklu ar linuma acu izmēru 20 – 35 mm vidēji noķerts 0,6 kg zivju, bet uz 30 m garu 40 – 70 mm tīklu – 0,8 kg, kas ir viduvējs rezultāts Latvijas ezeriem vasaras sezonā un viduvējs arī atbilstoša tipa ezeriem.

5. Iespējamā ezera zivsaimnieciskā izmantošana

5.1. Dabisko zivju krājumu izmantošana

Zivis tiek zvejotas un makšķerētas, izmantojot to pašatražošanos. Zivju ielaišana netiek veikta. Nozvejas pamatmasu veidos plauži, asari, repši, raudas un pliči. Ezera ikgadējā potenciālā galveno "rūpniecisko" zivju sugu kopējā nozveja, ieskaitot rūpniecisko zveju, makšķerēšanu, kā arī citas iespējamās neregistrētās nozvejas, varētu būt ap 30 kg/ha, kas pie ezera laukuma 552 ha dod ap 16,6 t gadā.

5.2. Zivju krājumu mākslīga papildināšana

- Gadījumā, ja līdakas tiek intensīvi zvejotas un/vai makšķerētas, var veikt to kāpuru (ap 500 gab./ha jeb 250 tūkst. gab. gadā) vai mazuļu (ap 100 gab./ha jeb 50 tūkst. gab. gadā) ielaišanu uz izmantojamo (dotajai zivju sugai piemērotāko) platību – aptuveni 500 ha.

- Iespējama arī zandartu vienasaras mazuļu ielaišana ap 100 gab./ha jeb 50 tūkst. gab. gadā uz izmantojamo platību – aptuveni 500 ha. Ņemot vērā ezera tipu, dabiski atražojošas zandartu populācijas izveidošanās varbūtība ir maza, tāpēc to daudzums būs atkarīgs no ielaišanas efektivitātes.

6. Ezera zivsaimnieciskās izmantošanas noteikumi

6.1. Rūpnieciskā zveja

6.1.1. Zivju zveja veicama, ievērojot Ministru kabineta 2007. gada 2. maija noteikumus Nr.295 "Noteikumi par rūpniecisko zveju iekšējos ūdeņos".

6.1.2. Saskaņā ar Ministru kabineta 2014. gada 23. decembra noteikumiem Nr.796 "Noteikumi par rūpnieciskās zvejas limitiem un to izmantošanas kārtību iekšējos ūdeņos" Nierzas ezerā noteikts tīklu limits – 2070 m. Katrus 30 m no tīklu kopgaruma var aizstāt ar vienu murdu un kopumā lietot līdz 69 murdiem, proporcionāli samazinot tīklu limitu. Kopējais nozvejas apjoma limits komerciālajā zvejā noteikts 0,4 t, to skaitā līdaka – 0,1 t. Pašvaldība reizi gadā līdz 1. jūlijam var iesniegt Pārtikas drošības, dzīvnieku veselības un vides zinātniskajam institūtam "BIOR" priekšlikumus par zvejas limitu izmaiņām.

6.2. Makšķerēšana

6.2.1. Makšķerēšana veicama, ievērojot Ministru kabineta 2015. gada 22. decembra noteikumus Nr.800 "Makšķerēšanas, vēžošanas un zemūdens medību noteikumi".

6.2.2. Ezerā vai tā daļā var organizēt licencēto makšķerēšanu, ievērojot Ministru kabineta 2015. gada 22. decembra noteikumu Nr.799 "Licencētās makšķerēšanas, vēžošanas un zemūdens medību kārtība" prasības, noteiktā kārtībā izstrādājot licencētās makšķerēšanas nolikumu.

6.3. Zivju ielaišana

Ja tiek veikta zivju mazuļu ielaišana, ir jāievēro Ministru kabineta 2015. gada 31. marta noteikumi Nr.150 "Kārtība, kādā uzskaita un dabiskajās ūdenstilpēs ielaiž zivju resursu atražošanai un pavairošanai paredzētos zivju mazuļus, kā arī prasības attiecībā uz mākslīgai zivju pavairošanai pielāgotu privāto ezeru izmantošanu".

Darba izpildītāji – Pārtikas drošības, dzīvnieku veselības un vides zinātniskā institūta "BIOR" Zivju resursu pētniecības departamenta Iekšējo ūdeņu un zivju resursu atražošanas nodaļas darbinieki:

Ruta Medne, nodaļas vadītāja

Ēriks Aleksejevs, vadošais pētnieks

Jānis Aizups, pētnieks

Edmunds Bērziņš, pētnieks

Ričards Kaupužs, asistents

Toms Zālāns, asistents

1. tabula

Zivju rūpnieciskā nozveja Nierzas ezerā 1952. – 2021. gadā (kg)

Gads	Līdaka	Plaudis	Plicis	Rauda	Rudulis	Līnis	Karūsa	Karpa	Ālants	Vīķe	Zandarts	Asaris	Ķīsis	Vēdzele	Repsis	Jauktas	Kopā
1952	713	-	-	894	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1607
1953	478	-	-	691	-	20	-	-	-	265	-	10	192	-	-	-	1656
1954	436	-	-	816	-	-	-	-	-	400	-	-	547	-	513	-	2712
1955	408	-	-	151	-	-	-	-	-	43	-	-	560	-	2684	1210	5056
1956	256	-	-	971	-	-	-	-	-	-	-	20	-	-	60	1372	2679
1957	25	5	-	431	-	-	-	-	-	-	-	30	-	-	750	672	1913
1958	506	-	-	928	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	64	1340	2838
1959	875	-	-	732	-	-	-	-	-	-	-	415	-	-	32	-	2054
1960	337	-	245	386	-	-	-	-	-	121	-	186	178	10	311	-	1774
1961	17	-	-	1191	-	-	-	-	-	-	-	43	-	10	137	-	1398
1962	120	-	-	908	-	-	-	-	-	305	-	77	285	-	90	-	1785
1963	645	-	-	1490	-	29	-	-	-	225	-	1727	74	-	10	-	4200
1964	617	3	-	455	-	-	-	-	-	32	-	2261	639	-	13	-	4020
1965	664	-	-	1050	-	-	-	-	-	-	-	33	-	80	-	-	1827
1966	259	-	-	1332	-	-	-	-	-	84	-	589	2312	-	-	-	4576
1967	769	-	-	471	-	59	51	-	-	155	-	469	725	144	-	-	2843
1968	757	-	20	251	-	43	-	-	-	-	-	107	-	32	123	74	1407
1971	441	-	-	64	-	-	-	-	-	15	-	-	-	-	-	-	520
1972	99	-	-	30	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	129
1973	-	-	-	110	-	-	-	-	-	-	-	17	-	-	-	-	127
1974	320	-	-	910	-	26	-	-	-	110	-	50	-	-	160	-	1576
1975	746	111	-	1723	-	-	-	-	-	292	-	398	-	-	-	-	3270
1977	542	-	-	252	-	-	-	-	-	-	-	20	-	-	-	-	814
1978	215	-	-	198	-	-	-	-	-	-	-	15	-	-	-	-	428
1979	943	-	-	2034	-	-	-	-	-	1505	-	1	41	-	5	-	4529
1980	402	120	-	1204	-	-	-	-	-	28	-	217	-	-	-	-	1971
1981	236	132	-	1876	-	-	-	-	-	-	-	40	-	-	-	-	2284

2. tabula

Nierzas ezera zivju rūpnieciskā produktivitāte 1952. – 2021. gadā (kg/ha)*

Gads	Līdaka	Plaudis	Plicis	Rauda	Rudulis	Līnis	Karūsa	Karpa	Ālants	Vīķe	Zandarts	Asaris	Ķīsis	Vēdzele	Repsis	Jauktas	Kopā
1952	1,3	-	-	1,6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2,9
1953	0,9	-	-	1,3	-	-	-	-	-	0,5	-	-	0,3	-	-	-	3,0
1954	0,8	-	-	1,5	-	-	-	-	-	0,7	-	-	1,0	-	0,9	-	4,9
1955	0,7	-	-	0,3	-	-	-	-	-	0,1	-	-	1,0	-	4,9	2,2	9,2
1956	0,5	-	-	1,8	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0,1	2,5	4,9
1957	-	-	-	0,8	-	-	-	-	-	-	-	0,1	-	-	1,4	1,2	3,5
1958	0,9	-	-	1,7	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0,1	2,4	5,1
1959	1,6	-	-	1,3	-	-	-	-	-	-	-	0,8	-	-	0,1	-	3,8
1960	0,6	-	0,4	0,7	-	-	-	-	-	0,2	-	0,3	0,3	-	0,6	-	3,1
1961	-	-	-	2,2	-	-	-	-	-	-	-	0,1	-	-	0,2	-	2,5
1962	0,2	-	-	1,6	-	-	-	-	-	0,6	-	0,1	0,5	-	0,2	-	3,2
1963	1,2	-	-	2,7	-	0,1	-	-	-	0,4	-	3,1	0,1	-	-	-	7,6
1964	1,1	-	-	0,8	-	-	-	-	-	0,1	-	4,1	1,2	-	-	-	7,3
1965	1,2	-	-	1,9	-	-	-	-	-	-	-	0,1	-	0,1	-	-	3,3
1966	0,5	-	-	2,4	-	-	-	-	-	0,2	-	1,1	4,2	-	-	-	8,4
1967	1,4	-	-	0,9	-	0,1	0,1	-	-	0,3	-	0,8	1,3	0,3	-	-	5,2
1968	1,4	-	-	0,5	-	0,1	-	-	-	-	-	0,2	-	0,1	0,2	0,1	2,6
1971	0,8	-	-	0,1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0,9
1972	0,2	-	-	0,1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0,3
1973	-	-	-	0,2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0,2
1974	0,6	-	-	1,6	-	-	-	-	-	0,2	-	0,1	-	-	0,3	-	2,8
1975	1,4	0,2	-	3,1	-	-	-	-	-	0,5	-	0,7	-	-	-	-	5,9
1977	1,0	-	-	0,5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1,5
1978	0,4	-	-	0,4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0,8
1979	1,7	-	-	3,7	-	-	-	-	-	2,7	-	-	0,1	-	-	-	8,2
1980	0,7	0,2	-	2,2	-	-	-	-	-	0,1	-	0,4	-	-	-	-	3,6
1981	0,4	0,2	-	3,4	-	-	-	-	-	-	-	0,1	-	-	-	-	4,1

* – produktivitāte zemāka par 0,1 kg/ha nav norādīta

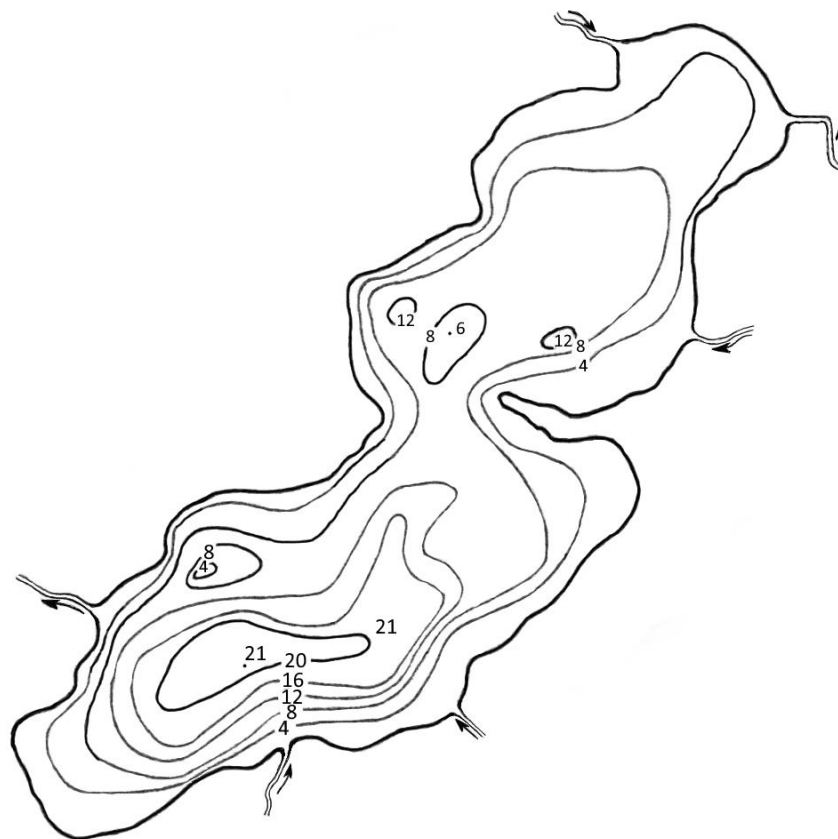
Nierzas ezera zivju rūpnieciskā produktivitāte 1952. – 2021. gadā (kg/ha)*

Gads	Līdaka	Plaudis	Plicis	Rauda	Rudulis	Līnis	Karūsa	Karpa	Ālants	Vīķe	Zandarts	Asaris	Ķīsis	Vēdzele	Repsis	Jauktas	Kopā
1982	0,3	0,4	0,2	3,8	-	-	-	-	-	-	-	0,2	-	0,1	-	-	5,0
1983	0,9	0,1	-	6,2	-	-	-	-	-	-	-	0,4	-	-	-	-	7,6
1984	0,1	-	-	0,5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0,6
1985	-	-	-	2,5	-	-	-	-	-	-	-	0,1	-	-	1,2	-	3,8
1986	1,1	-	-	3,2	-	-	-	-	-	-	-	0,1	-	-	-	-	4,4
1987	0,3	-	0,1	1,6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2,0
1988	-	-	-	0,1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0,1
1989	0,1	0,3	-	0,6	-	-	0,4	-	-	-	-	0,2	-	-	-	-	1,6
1996	0,1	0,2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0,3
1997	0,1	4,1	-	0,2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4,4
1998	-	5,3	-	0,1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5,4
2001	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2002	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2005	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2006	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2007	-	0,1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0,1	-	-	-	-	0,2
2008	0,1	0,2	-	0,1	-	-	-	-	-	-	-	0,3	-	-	-	-	0,7
2009	0,1	0,3	-	0,1	-	-	-	-	-	-	-	0,1	-	-	-	-	0,6
2010	-	0,1	0,1	0,1	-	0,1	-	-	-	-	-	0,1	-	-	-	-	0,5
2011	-	0,1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0,2	-	-	-	-	0,3
2012	-	0,1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0,2	-	-	-	-	0,3
2013	-	0,1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0,2	-	-	-	-	0,3
2014	-	0,2	-	0,1	-	0,1	-	-	-	-	-	0,3	-	-	-	-	0,7
2015	0,1	0,8	-	-	-	0,1	-	-	-	-	-	0,3	-	-	-	-	1,3
2020	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2021	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

* – produktivitāte zemāka par 0,1 kg/ha nav norādīta

Nierzas ezers

Pēc VMPI 1973. g. datiem